

PROJECTE INTERDISCIPLINARI DE PROFESSIONALITZACIÓ (PIP) A LA TITULACIÓ DE SOCIOLOGIA

AUTOR/S

Sara Moreno Colom
Departament de Sociologia
Universitat Autònoma de Barcelona
Sara.moreno@uab.es

Maribel García
Departament de Sociologia
Universitat Autònoma de Barcelona
Maribel.garcia@uab.es

Jordi Planas
Departament de Sociologia
Universitat Autònoma de Barcelona
Jordi.palnas@uab.es

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

La Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la UAB ha desenvolupat des del curs 2002/2003 una Àrea de Professionalització amb la finalitat de millorar les competències professionals i la capacitat d'inserció dels titulats de Ciències Polítiques i de Sociologia en el mercat de treball.

El desenvolupament de les assignatures d'aquesta Àrea de professionalització ha fet palesa la necessitat de coordinació d'aquestes assignatures amb les assignatures "teòriques" de la llicenciatura. Tot plegat en la línia tradicional d'establir la millor integració possible entre teoria i pràctica. Així doncs, els Projectes Interdisciplinaris de Professionalització (PIP) tenen l'objectiu d'ajudar a cobrir, mitjançant la cooperació interdisciplinària, les llacunes detectades a l'hora d'integrar la teoria i la pràctica.

D'una banda, des de les assignatures teòriques constatem que les anàlisis que es fan i, sobretot, els ensenyaments que en treuen els nostres estudiants, poden ésser massa simplificadors i abstractes de la dinàmica social en que estem immersos. De l'altra banda, per part de les assignatures de l'Àrea de Professionalització, existeix el risc d'aprendre habilitats professionalitzadores deslligades dels àmbits temàtics específics de la intervenció social tractats a les assignatures de la sociologia especialitzada.

El projecte que es presenta pretén avançar en aquest procés d'una forma interdisciplinària que, alhora, doni continuïtat als aprenentatges realitzats al llarg dels dos cursos referits. Així mateix, aquest projecte es planteja com a experiència pilot a fi d'adequar-se a les noves línies de l'ensenyament superior en el nou marc europeu, particularment pel que fa referència als crèdits europeus i el sistema de tutories associat. En aquest sentit, hem iniciat, durant el curs 2005-06, la col·laboració de les assignatures temàtiques de Sociologia de l'Educació i de Polítiques i Sistemes Educatius amb l'Àrea de Professionalització i, en particular, amb el Seminari d'Habilitats Professionals I.

PARAULES CLAU

Cooperació interdisciplinària, professionalització, competències transversals

DESENVOLUPAMENT

1. Objectius

1.1. Antecedents

És ben sabut que un dels grans reptes del sistema universitari català és la integració de les seves universitats a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES). L'objectiu general de l'EEES és l'establiment de criteris i mecanismes que permetin l'adopció d'un sistema comparable de titulacions universitàries. En aquesta tessitura, la gran majoria de països i universitats europees estan reformant els seus sistemes d'educació superior per adaptar-los als requeriments que estableix la Declaració de Bolonya.

Un dels objectius específics del procés de conformació de l'EEES és millorar els aspectes d'ocupabilitat dels graduats. En aquest sentit, la determinació de les competències corresponents a les titulacions universitàries i el disseny dels respectius plans d'estudi a partir d'aquestes és un tema cabdal. Importància que s'evidencia amb el progressiu augment de l'interès que aquesta temàtica desperta entre el personal docent, administratiu i l'alumnat.

De fet, ja fa temps que els experts tracten el tema de les competències. Tal vegada, en el context de l'EEES, es subratlla el paper de les competències com un indicador per avaluar la qualitat de la formació universitària. És a dir, es posa de manifest la importància de que la formació rebuda sigui pertinent en la mesura que doni resposta a les funcions i les tasques demanades en el lloc de treball.

1.2. Una experiència a la Titulació de Sociologia: els Projectes Interdisciplinaris de Professionalització

En aquesta tessitura, la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la UAB ha desenvolupat des del curs 2002/2003 una Àrea de Professionalització amb la finalitat de millorar les competències professionals i la capacitat d'inserció dels titulats de Ciències Polítiques i de Sociologia en el mercat de treball. Aquesta Àrea inclou un seguit d'assignatures de nova creació:

Taula 1. Assignatures Àrea professionalització Llicenciatura de Sociologia

Àrea professionalització
Pràctiques Instrumentals I
Pràctiques Instrumentals II
Pràctiques Instrumentals III
Seminari d'Habilitats Professionals I
Seminari d'Habilitats Professionals II
Pràcticum de Sociologia

La creació d'aquesta Àrea ha permès incrementar les competències professionals i d'empleabilitat dels titulats i titulades de les recents promocions de la nostra facultat. Per això, ha estat clau definir de manera precisa què entenem per competències i aclarir fins a quin punt és possible adequar o dissenyar els plans d'estudi de totes les titulacions universitàries segons un catàleg competencial. Des de la nostra perspectiva, la resposta a aquestes dues preguntes passa per tenir present el caràcter transversal de les competències i la necessitat de definir-les en funció dels criteris d'aplicabilitat professional.

El desenvolupament de les assignatures d'aquesta Àrea de professionalització ha fet palesa la necessitat de coordinació d'aquestes assignatures amb les assignatures "teòriques" de la llicenciatura.

D'una banda, des de les assignatures teòriques constatem que les anàlisis que es fan i, sobretot, els ensenyaments que en treuen els nostres estudiants, poden ésser massa simplificadors i abstractes de la dinàmica social en que estem immersos. De l'altra banda, per part de les assignatures de l'Àrea de Professionalització, existeix el risc d'aprendre habilitats professionalitzadores deslligades dels àmbits temàtics específics de la intervenció social tractats a les assignatures de la sociologia especialitzada. En aquest context sorgeixen els Projecte Interdisciplinaris de Professionalització (PIP) en la línia tradicional d'establir la millor integració possible entre teoria i pràctica a partir d'experiències d'innovació docent.

1.3. Objectius del PIP

El PIP que es presenta en aquestes pàgines té l'objectiu d'ajudar a cobrir, mitjançant la cooperació interdisciplinària, les llacunes detectades a l'hora d'integrar la teoria i la pràctica. Més concretament, aquests projectes es proposen:

- Impulsar accions de caràcter transversal en les diferents àrees de coneixement del Departament de Sociologia
- Fomentar la coordinació del professorat de segon cicle de la llicenciatura de Sociologia
- Dotar de contingut les assignatures de l'Àrea professionalitzadora a partir de les assignatures teòriques de les altres àrees de coneixement de la llicenciatura de sociologia
- Potenciar l'aplicabilitat pràctica dels coneixements teòrics i metodològics adquirits en les diferents assignatures temàtiques
- Millorar l'orientació de les tutories individuals i col·lectives de l'Àrea professionalitzadora

Pel que fa a l'alumnat són objectius específics del projecte els següents:

- Afavorir la integració entre els coneixements científics adquirits i la capacitat de l'alumnat per aprendre a desenvolupar projectes d'intervenció social
- Afavorir l'adquisició de recursos personals i grupals, implicant a l'alumnat en els processos d'aprenentatge i de construcció del coneixement.
- Explorar les dimensions del treball real de l'alumnat, considerant no només les classes teòriques i hores d'estudi sinó també la càrrega real que representa el disseny d'un projecte d'intervenció social: detecció de necessitats, concepció problemàtiques, disseny de metodologies i d'àmbits de les actuacions, sistematització, ordenació temporal i disseny d'una proposta d'avaluació
- Apropar l'alumnat a les dinàmiques professionals del mercat de treball en general, i a les relacionades amb la planificació social en particular
- L'adquisició de competències transversals com ara:

- ❖ Capacitat de treball en equip
- ❖ Capacitat de diagnòstic socio- educatiu
- ❖ Capacitat de reflexió crítica sobre la realitat socio - educativa
- ❖ Desenvolupament de propostes d'intervenció creatives
- ❖ Capacitat comunicativa (oral i escrita)

El projecte que es presenta pretén avançar en aquest procés d'una forma interdisciplinària que, alhora, doni continuïtat als aprenentatges realitzats al llarg dels dos cursos referits. Així mateix, aquest PIP es planteja com una experiència pilot a fi d'adequar-se a les noves línies de l'ensenyament superior en el nou marc europeu, particularment pel que fa referència als crèdits europeus i el sistema de tutories associat.

2. Descripció del treball

2.1. La prova pilot

Hem iniciat, durant el curs 2005-06, la col·laboració de les assignatures temàtiques de Sociologia de l'Educació i de Polítiques i Sistemes Educatius amb l'Àrea de Professionalització i, en particular, amb el Seminari d'Habilitats Professionals I. Exposem, breument, els seus objectius i continguts:

- **Sociologia de l'Educació** és una assignatura troncal de tercer curs que desenvolupa la contribució de la sociologia de la educació a l'anàlisi de les desigualtats socials. L'objectiu de l'assignatura és donar a l'alumnat elements per a identificar i comprendre les principals problemàtiques de l'educació a l'actualitat a partir del coneixement i revisió crítica de les principals corrents teòriques de la disciplina i els seus punts d'inflexió. Es presta una especial atenció a l'examen de les funcions econòmiques i socials del sistema d'ensenyança i el paper dels agents educatius en la reproducció social i el canvi.
- **Polítiques i Sistemes Educatius** és una assignatura temàtica a través de la qual s'explica l'anàlisi sociològica de la política educativa. En aquest sentit, es fixa en la dinàmica de les decisions polítiques i el joc dels agents -estat, empreses, societat civil, alumnes, professors, pares...- dins del sistema educatiu. Temàticament, l'interès recau en els efectes de la globalització en les reformes educatives, la política educativa a Espanya (1970-2000) i els reptes actuals.
- L'objectiu de l'assignatura **Seminari d'Habilitats Professionals I**, de quart curs, és realitzar un projecte d'intervenció social vinculat a la inserció professional. En aquest sentit, l'interès és doble: oferir les eines necessàries pel disseny de projectes, així com les competències requerides per la seva elaboració, presentació i execució.

Concretament, el PIP té una doble línia d'actuació:

1er Línia d'Actuació

La primera planteja un sistema de coproducció entre l'assignatura troncal de Sociologia de l'Educació (3er curs) i el Seminari d'Habilitats Professionals (4rt curs) a fi de que, des de l'assignatura de Sociologia de l'Educació, es formuli l'idea d'un projecte d'intervenció a desenvolupar al Seminari d'Habilitats Professionals durant el 4rt curs.

El projecte sorgeix de dos mancances detectades a partir de l'experiència docent. D'una banda, el caràcter teòric de l'assignatura de Sociologia de l'Educació planteja la necessitat de vincular els mecanismes explicatius que s'ensenyen a la realitat educativa actual. De l'altra, l'experiència acumulada al llarg dels dos primers anys de docència impartint l'assignatura de Seminari Habilitat Professionals I constata la dificultat de l'alumnat per escollir un tema a partir del qual elaborar el projecte d'intervenció social. Dificultat que frena el ritme planificat per l'assignatura i col·lapsa les tutories individuals. El projecte de coproducció s'ha posat en pràctica durant el curs 2005/2006 amb els alumnes de tercer que cursen l'assignatura de Sociologia de l'Educació. En concret, per tal d'assolir alguns dels objectius fixats, s'han dut a terme una sèrie d'accions:

Taula 2. Objectius i accions de la línia d'actuació 1 del PIP

Objectiu	Acció
Impulsar accions de caràcter transversal en les diferents àrees de coneixement del Departament de Sociologia	Explicació als alumnes del projecte
Fomentar la coordinació del professorat de segon cycle de la llicenciatura de Sociologia	Presentació de l'assignatura SHPI per part del docent responsable en una sessió de l'assignatura sociologia de l'educació
Potenciar l'aplicabilitat pràctica dels coneixement teòrics i metodològics adquirits en les diferents assignatures temàtiques	Definició de projectes d'intervenció socio-educativa
Millorar l'orientació de les tutories individuals i col·lectives	Tutories d'orientació, assessorament i seguiment de l'alumnat en la definició i reformulació del projecte

D'aquesta manera, es preveu pel present curs, 2006/2007, que alguns dels alumnes que cursin l'assignatura de Seminari d'Habilitats Professionals formulin els seus projectes d'intervenció social al voltant de problemàtiques educatives actuals.

2on Línia d'Actuació

La segona línia d'actuació del PIP no implica coproducció entre assignatures però respon, clarament, a l'objectiu d'integrar teoria i pràctica a través de seminaris professionals a l'aula.

D'una banda, des de l'assignatura de Polítiques i Sistemes Educatius s'ha iniciat un seminari d'experiències professionals a partir de la participació de sociòlegs que treballen en l'àmbit de les polítiques i la gestió de l'educació, o en programes d'intervenció educativa, a fi de fer entendre als estudiants del darrer curs de la llicenciatura els itineraris de professionalització dels titulats en sociologia i dels camps

III Jornada d'Innovació Docent 2006

d'intervenció professional dels sociòlegs en l'àmbit de l'educació. D'altra banda, aquests seminaris també s'han plantejat en el marc de l'assignatura de Seminari d'Habilitats Professionals. En aquest cas, l'objectiu ha estat doble: d'una banda, portar projectes d'intervenció reals a l'aula per complementar les explicacions més teòriques i, de l'altra, donar a conèixer diversos perfils de sociòlegs que treballen des de la planificació en general i en el disseny de projectes d'intervenció en particular. En concret, al llarg del curs 2005/2006, s'ha comptat amb la presència de:

- 1 sociòleg administració pública
- 1 sociòloga consultoria
- 1 sociòloga universitat
- 1 sociòleg empresa privada

3. Resultats i conclusions

3.1. Avaluació resultats

Per a procedir a l'avaluació del PIP experimental s'han previst dues actuacions:

- 1) Una sessió conjunta d'avaluació de l'experiència per part del professorat implicat
- 2) La realització d'una petita enquesta en la que es reculli la valoració de l'alumnat.

A més, s'han definit quatre indicadors a través dels quals es preveu obtenir un millor coneixement dels resultats de la prova pilot, així com elements comparatius de cara al futur:

Taula 3. Indicadors avaluació i seguiment PIP

Indicadors
Nº projectes socio- educatius realitzats a SHPI
Contingut de les tutories de SHPI
Nº activitats organitzades conjuntament entre ambdues assignatures
Nº seminaris professionals realitzats a l'aula

3.2. Propostes futur

Amb tot, i a l'espera dels primers resultats del curs 2006/2007, pensem que aquest és un experiment que hauria d'ampliar-se a d'altres assignatures de sociologia temàtica; a fi de que, aquest curs els estudiants de 4rt puguin treballar en l'el·laboració d'un projecte d'intervenció professional al Seminari d'Habilitats Professionals, a partir d'idees formulades en àmbits específics de les diferents sociologies temàtiques. Algunes d'aquestes assignatures podrien ser:

- Sociologia del treball
- Anàlisi de les Organitzacions Religioses
- Anàlisi i Avaluació de les Polítiques Socials
- Problemes Actuals de les Polítiques Socials
- Problemes Actuals de les Relacions Laborals i les Organitzacions

4. Bibliografia

MONEREO, C POZO, JI (2003) "La cultura educativa en la Universidad: nuevos retos para profesores y alumnos" en Monereo, C y Pozo J.I La universidad ante la nueva cultura educativa, pp. 15-30. Síntesis: Madrid.

SANCHO, M.J. (2001) "Docencia e investigación en la Universidad. Una profesión, dos mundos" en Educar, 28 pp 41-60.

ZABALZA, M A (2002) La enseñanza universitaria: el escenario y sus protagonistas. Narcea, Madrid.